

ÚHEL POHLEDU

Zrušme maturity, vyzývá autor. Stačit by podle něj mělo normální závěrečné vysvědčení.

ARCHIV MAFRA

„Bulimický“ vzdělávací systém

Pes je zakopán na základním stupni, kde se děti z poloviny učí zbytečnosti

Často čtu stesky nad údajnou klesající úrovní vzdělanosti naší mládeže. Často bych se k nim rád připojil i já – zvláště teď ve zkouškovém období, kdy po večerech opravují testy posluchači přednášky imunologie na Přírodovědecké fakultě UK. Má ji zapsanou každoročně kolem 200 studentů a u většiny z nich jsou výsledky písemné zkoušky (i případného ústního přezkoušení) skutečně tristní. Mnozí tito mladí lidé se asi před zkouškou docela povlivě učí, ale zdá se, že prostě nemají mentálně na to, naučit se tehle poměrně snadný předmět (ve srovnání třeba s teoretickou fyzikou nebo matematikou...).

Ono ale není divu – ve srovnání s dobou, kdy studovala moje generace, studuje na vysokých školách několikanásobně víc studentů. Ta dnešní špička zůstává stále výborná, ale ta spodní polovina (či spíše spodní tři čtvrtiny) prostě na trochu náročnější vysokoškolské studium nestačí.

Za časů „masifikace“ vzdělávání

Celkově je ten systém založený na jakémsi „bulimickém“ principu – studenti se „navrčí“ před zkouškou určité kvantum vědomostí, z nichž po zkoušce během krátké doby nějakých 90 procent zapomenou (a i kdyby nezapomněli, většinou po zbytek života už stejně nikdy nepoužijí). Je ale třeba přiznat, že takhle to více méně fungovalo vždycky, i před tou nynější „masifikací“ vysokoškolského vzdělávání.

Samozřejmě jsem si vědom toho, že těch několik dalších let vysokoškolského studia určitý pozitivní význam má, ale otázka je, jestli cena za to není příliš vysoká (finanční náklady, čas a úsilí pedagogů, které by bylo lépe věnovat intenzivnější péči o ty opravdu kvalitní studenty, atd.). Kdyby bylo po mém, něco bych s tím udělal.

Já jsem studoval (chemii, resp. biochemii na Přírodovědecké fakultě UK) ještě v době, kdy vysokoškolských studentů bylo několikanásobně méně než nyní. Ačkoli jsem byl vždy premiant (resp. někdo

VÁCLAV HOŘEJŠÍ

molekulární imunolog

by spíše řekl šprt), musím říci, že i tehdy mi toho přednášky moc nedaly; většinou byly nekvalitní a příliš zájem o obor nezbuzovaly. Během studia mě opravdu bavila jenom práce v laboratoři (na diplomové a později disertační práci). Je to smutné, ale daleko víc mě bavilo studium na střední škole v Roudnici nad Labem v letech 1965–68 – asi proto, že jsme tam měli opravdu výborné učitele.

Na druhé straně jsem ale přesvědčen, že úroveň toho nejvyššího, tedy doktorského stupně vzdělání je většinou velmi dobrá. Tedy alespoň v institucích, které jsou mi blízké (přírodovědecké fakulty našich předních univerzit a přírodovědecké ústavy Akademie věd). Naprostá většina doktorandů, kteří vypracovávají svoje disertační práce v našem ústavu, je opravdu výborná. Důkazem jejich kvalit i kvalit jejich školitelů a příslušných výzkumných institucí je, že prakticky všichni jsou po obhájení velmi úspěšní i na několikaletých postdoktorandských pobytech ve vynikajících světových výzkumných institucích.

A musím říci, že tomu tak bylo i za mých mladých časů. Když jsem v roce 1985 odjížděl (samozřejmě bez rodiny) na opožděný roční postdoktorandský pobyt na Harvardově univerzitě, měl jsem velké obavy, jestli mezi těmi Američany nebudu nějak beznadějně zaostávat. Byl jsem ale velice příjemně překvapen – v laboratoři jsem mohl hned od prvního dne začít naplno pracovat, metodicky i teoreticky jsem se svým tammním kolegům plně vyrovnal.

Nesrážejme sebevědomí dětí

Myslím, že v našem školství je pes zakopán hlavně na základním stupni. Jsem pře-

svědčen, že se tam děti nejméně z 50 procent učí zbytečnosti (absurdní podrobnosti třeba ze zeměpisu, přírodopisu, větné rozborů apod.). Daleko více času by se mělo věnovat kvalitní výuce cizích jazyků (především samozřejmě angličtiny), ale také třeba moderní historii, povšechnému přehledu o fungování světa kolem nás, finanční, právní a občanské gramotnosti, kulturních a náboženských a filozofických principech naší civilizace atd.

Kdyby bylo po mém, nejméně v prvních pěti ročnících bych zrušil známkování na vysvědčení (a nejméně v prvních třech ročnících i ze zkoušení a písemných prací). Myslím, že je vyloženě škodlivé srážet sebevědomí některých malých dětí tím, že už od začátku spadnou mezi „čtyřkaře“. Tyhle děti přece potřebují spíše povzbuzení a podporu! To není žádná fantazie – dobře vím, že tenhle k dětem přátelštější školní systém funguje velmi dobře třeba v Británii, kde žijí moje vnoučata. Je velmi smutné, že náš školní systém až příliš často a rychle zabíjí přirozenou dětskou zvědavost.

K čemu to hysterické biflování?

Pokud jde o střední školy, tam už je náročnost a známkování samozřejmě zcela namístě. Tam bych ale také udělal něco radikálního – zrušil bych úplně maturity! Proč by nemělo stačit normální závěrečné vysvědčení? K čemu je předmaturitní hysterické biflování, které je v podstatě předzvěstí následujícího „bulimického“ systému na vysoké škole?

Nedělám si ovšem iluze, že by u nás k takovému změněm v základním školství v dohledné době mohlo dojít. Ten náš konzervatismus je prostě neporazitelný. A i kdyby se za to chtěl vzít nějaký ministr školství – cožpak to jde, když je v této funkci průměrně tak dva roky, a nejméně polovinu svého času stráví starostmi o nějaké vnitrostraničké záležitosti?

Autor působí v ústavu molekulární genetiky AV ČR

DISKUSE

Rakousko podkopává základy Evropské unie

Od 1. ledna letošního roku platí v Rakousku nová legislativa, která upravuje systém vyplácení přídávky na děti. Samotné Rakousko změny výrazně nezasáhne, s průvanem v peněženkách ale musí počítat cizinci, kteří sice v alpské zemi pracují, avšak své rodiny nechali doma. Objem dávek se totiž podle nových pravidel začne odvozovat od výše přídávky, která se vyplácí v zemi trvalého bydliště dítěte. Jejich krácení tak pocítí především pracovníci ze zemí, kde jsou životní náklady nižší než v Rakousku.

Dopis od rakouské finanční správy s informacemi o tzv. indexaci rodinných dávek spolu s jejich novou výměrou najdou ve svých poštovních schránkách i konkrétní české rodiny, z nichž většina žije v česko-rakouském pohraničí a do zaměstnání dojíždí. Rakouský tisk už v minulých dnech popsal případy pečovatelek, které se do sousední země jezdí starat o seniory. Zdaleka se ale nebude jednat pouze o ně. V Rakousku pracuje v nejrůznějších odvětvích dalších přibližně osm tisíc Čechů, kteří do místního systému sociálního zabezpečení platí stejné odvody jako rakouští pracovníci. Mají také stejné daňové povinnosti.

Doplatí na to slušní a platící zaměstnanci

S rozhodnutím vyplácet přídávky na děti podle toho, zda se jedná o domácího pracovníka, či cizince, však nelze v moderní Evropě souhlasit a je potřeba to říkat nahlas. Je to snaha chránit si vlastní trh a neváhat kvůli tomu omezovat práva pracovníků z jiného státu EU. Takový postup nelze označit za nic jiného než za diskriminaci. Smutné je, že nejvíce na to doplatí právě slušní zaměstnanci, kteří řádně přispívají do systému sociálního zabezpečení a poctivě platí daně.

Postup Rakouska navíc odporuje unijnímu právu a podřívá základní principy, na nichž stojí Evropské unie. Volný pohyb osob je spolu s dalšími svobodami, k nimž patří také volný pohyb zboží, služeb a kapitálu, jedním z nosných pilířů, bez nichž by nemohl existovat fungující vnitřní trh. To, že rozhodnutí rakouských úřadů dopadne na české občany, je nešťastné i proto, že možnost svobodně cestovat za prací kamkoliv po Evropské unii byla jednou z hlavních motivací, proč se Česká republika v roce 2004 k evropské integraci připojila. O to více je smutné, že je tato základní svoboda nyní ohrožena a za její zachování bojují paradoxně ty země, které do Unie vstoupily později.

Dvě kategorie občanů, zaměstnanců a dětí

Celá situace způsobuje vzájemnou nedůvěru mezi členy EU a do sousedských vztahů zaráží klín. V zemích střední a východní Evropy už nyní silně bují euroskepticismus a objevují se pochybnosti o dalším sblížení. Útoky na smysl pokračující evropské integrace je potřeba očekávat ve větší míře i kvůli blížícím se volbám do Evropského parlamentu, které proběhnou už za pár měsíců.

My však místo toho, abychom před nimi spojili síly a snažili se Evropu spojit, vytváříme další příležitosti, jak ji rozdělit. Podobná ochranná opatření, která nyní zavedlo Rakousko, jsou toho jasným příkladem, protože nepovedou k ničemu jinému než k vytváření dalších propastí mezi staršími a novými členskými státy EU. Úrodná půda pro euroskeptiky jako dělaná!

I proto je dobře, že nová rakouská zákon o vyrovnání rodinných výdajů, který indexaci přídávky na děti zavedl, znepokojil Evropskou komisi. Ta na konci ledna dala Vídní dva měsíce na to, aby nová pravidla vysvětlila. Spustilo se tak zásadní řízení, které – pokud Rakousko nebude spolupracovat – může skončit i před unijním soudním dvorem.

Mlčet k tomu nesmí ani Evropský parlament. Při nejbližší příležitosti se musí ozvat a říct dost. V Evropě nesmí existovat dvě kategorie občanů, zaměstnanců ani dětí.

Autorka je členkou Výboru pro zaměstnanost a sociální věci Evropského parlamentu

MARTINA DLABAJOVÁ
poslankyně EP,
nestraník za ANO

S rozhodnutím vyplácet přídávky na děti podle toho, zda se jedná o domácího pracovníka, či cizince, nelze v moderní Evropě souhlasit

”

Sedět vedle „druhořadých politiků“ v EP je mi ctí

Ad LN 11. 2.: Euroodkladě čeká na svou šanci

Předevčím mi řekl taxikář, že stejně zná nejvýše pět jmen českých europoslanců. Chápu, řekl jsem mu, evropská politika se zdá odtažitá. Ale ze čtrnáctkrát většího počtu českých poslanců a senátorů dáte dohromady padesát jmen? To ani náhodou, odvětil.

Komentovat moudra exprezidenta Klause je ztráta času, jeho postesk, že

ani v tak barvitěm politickém spektru, jako je to české, nenašel dostatečně protiujiňní stranu, jen ukazuje, jak izolován je ve svém ideologickém ghettu. Zato mě nepřijemně překvapil shora uvedený článek Martina Zvěřiny, a to nekritickým papouškováním klíše.

Možná je europarlament odkladějším druhořadých politiků. Ale solidní komentář by zmínil, že Andrzej Duda, polský prezident, byl na začátku tohoto mandátu europoslancem a že stejně na tom byli současní premiéři Andrej Plenkovič (Chorvatsko), Arturs Krišjanis Karinš (Lotyšsko), Viorica

Dancilová (Rumunsko), abych vyjmenoval jen ty aktuální, „pouhými“ ministry se zabývat nebudu, to byla práce pana Zvěřiny. Sdílet poslanecké lavice s „druhořadými politiky“, jako je Jerzy Buzek, Viviane Redingová, Manfred Weber, Guy Verhofstadt atd. atd., si osobně považuji za čest.

Je snadné se do této instituce dostat, jak tvrdí pan Zvěřina? Zaprvé, vedle prezidentských jde o jediné volby, kde volební obvod se jmenuje Česká republika, ale zároveň jde o volby silně finančně podvázané – příspěvek ze státního rozpočtu činí pouhých 30 Kč na

hlas (u Poslanecké sněmovny jde o 90 Kč za hlas, dále ročně miliony za mandáty a příspěvek na činnost), takže už z tohoto pohledu je to násobně těžší finančně i logisticky. Ano, pouhých 80 000 hlasů stačilo na euromandát, jenže při 18procentní účasti je to totéž jako získat při 50procentní účasti 230 000 hlasů.

Když jsou národní parlamenty tak důležité a europarlament tak nedůležitý, jak to, že hlavy států jezdí před jeho plénem mluvit, stejně jako papežové. Obávám se, že mnohým zůstal utajen nárůst pravomocí a významu europar-

lamentu po Lisabonské smlouvě. Myslím, že solidní novinář by se nespokojil s klíší, že za deset let si nikdo nevzpomene na žádné rozhodnutí Evropského parlamentu (a u českého je to jinak?), ale dal by pár příkladů, které za zapamatování stojí, například to o zrušení roamingových poplatků. Škoda, nestalo se.

Pavel Svoboda, europoslanec KDU-ČSL

Dopisy jsou redakčně kráceny

Názory v této rubrice nemusejí vyjadřovat stanovisko redakce

DOPISY REDAKCI